

บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้าหอผู้ป่วย
ในการบริหารงานวิชาการสำหรับพยาบาลประจำการ
ตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ
โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นางสาวสุชาดา กัทรศิริน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540
ISBN 974-638-980-7
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**EXPECTED AND ACTUAL ROLES OF HEAD NURSES ON ACADEMIC
MANAGEMENT FOR STAFF NURSES AS REPORTED BY
HEAD NURSES AND STAFF NURSES, REGIONAL HOSPITALS
AND MEDICAL CENTERS UNDER THE JURISDICTION,
THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH**

MISS SUCHADA PATTARASIRIN

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration**

Program of Nursing Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

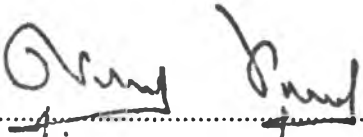
Academic Year 1997

ISBN 974-638-980-7

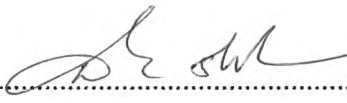
หัวข้อวิทยานิพนธ์   บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการ
บริหารงานวิชาการสำหรับพยาบาลประจำการ ตามการรายงานของ
หัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ สังกัด
กระทรวงสาธารณสุข
โดย   นางสาวสุชาดา ภัทรศิริ
ภาควิชา   พยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทกานนท์

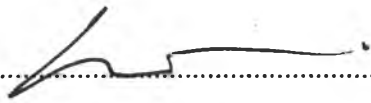
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมคิด รักษาสัตย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

C886434 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD : EXPECTED AND ACTUAL ROLE / HEAD NURSES / ACADEMIC
MANAGEMENT

SUCHADA PATTARASIRIN : EXPECTED AND ACTUAL ROLES OF HEAD
NURSES ON ACADEMIC MANAGEMENT FOR STAFF NURSES AS
REPORTED BY HEAD NURSES AND STAFF NURSES, REGIONAL
HOSPITALS AND MEDICAL CENTERS UNDER THE JURISDICTION, THE
MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PRANOM
OTAGANONT, Ed.D. 145 pp. ISBN 974-638-980-7

The purposes of this research were to study and compare expected and actual roles of head nurses on academic management for staff nurses as reported by head nurses and staff nurses in Regional Hospitals and Medical Centers under the Jurisdiction, the Ministry of Public Health. The subjects were 241 head nurses and 241 staff nurses, selected by stratified random sampling techniques. The research instruments were 2 sets of questionnaires. The reliability of the two questionnaires were 0.98 and 0.98.

The major finding were as follows :

1. The expected roles and actual roles of head nurses on academic management for staff nurses as reported by head nurses themselves were in high level ($\bar{X} = 4.48, 3.51$), whereas the expected roles and actual roles of head nurses on academic management for staff nurses as reported by staff nurses were in high and medium level respectively ($\bar{X} = 4.44, 3.31$)

2. There were statistically significant difference at .05 level between expected and actual academic management roles as reported by head nurses and by staff nurses. The expected roles had means score higher than actual roles.

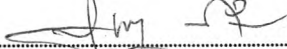
3. There were no statistically significant difference at .05 level between the expectation on role of administrator, and role of academic service as reported by head nurses and staff nurses.

4. There were a statistically significant difference at .05 level between the actual academic management roles of head nurses as reported by head nurses and staff nurses.

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์.....

สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล.....

ปีการศึกษา..... 2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาชี้แนะแนวทาง ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาทางสถิติที่กรุณาให้คำแนะนำในการใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และรองศาสตราจารย์สมคิด รักษาสัตย์ ที่ได้กรุณาเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 11 ท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามในการวิจัย รวมทั้งผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลวิชาชีพ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนบางส่วนในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดาที่ล่วงลับไปแล้วและมารดาที่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ และสนับสนุนผู้วิจัยทุกด้านเสมอมา ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้ วิชาการ และข้อเสนอแนะตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอขอบคุณพี่ น้อง และเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการี คณาจารย์ และทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องมา ณ โอกาสนี้

สุชาดา ภัทรศิริณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหาในการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดและทฤษฎีบทบาท.....	10
การบริหารงานวิชาการ.....	13
บทบาทการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
ประชากร.....	37
กลุ่มตัวอย่าง.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	98
สรุปผลการวิจัย.....	99
อภิปรายผลการวิจัย.....	102
ข้อเสนอแนะ.....	106
รายการอ้างอิง.....	109
ภาคผนวก.....	119
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความร่วมมือ.....	120
ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	125
ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	130
ประวัติผู้วิจัย.....	145

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	39
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ จำแนกตามโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	40
3 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของ หัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ.....	43
4 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพ ระดับซี ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	48
5 จำนวนและร้อยละของพยาบาลประจำการ จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพ ระดับซี ระยะเวลาในการทำงานภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าหอผู้ป่วย คนปัจจุบัน.....	51
6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติบทบาทที่คาดหวังและ บทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการ ตามการ รายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกเป็นรายด้าน.....	53
7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติบทบาทที่คาดหวังและ บทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการ ตามการ รายงานของพยาบาลประจำการ จำแนกเป็นรายด้าน.....	54
8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้า หอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการ ตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกเป็นรายด้าน.....	55
9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้า หอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการ ตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ในบทบาทการเป็นผู้บริหาร จำแนกเป็นรายข้อ.....	56
10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้า หอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการ ตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ในบทบาทการเป็นผู้นิเทศ จำแนกเป็นรายข้อ.....	59

สารบัญญัตราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการ ตามการรายงานของ หัวหน้าหอผู้ป่วย ในบทบาทการเป็นนักวิชาการ จำแนกเป็นรายข้อ.....	62
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการ ตามการรายงานของ พยาบาลประจำการ จำแนกเป็นรายด้าน.....	64
13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการ ตามการรายงานของ พยาบาลประจำการ ในบทบาทการเป็นผู้บริหารจำแนกเป็นรายข้อ.....	65
14	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการ ตามการรายงานของ พยาบาลประจำการ ในบทบาทการเป็นผู้นิเทศ จำแนกเป็นรายข้อ.....	68
15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการ ตามการรายงานของ พยาบาลประจำการ ในบทบาทการเป็นนักวิชาการจำแนกเป็นรายข้อ.....	71
16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่คาดหวังของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหาร งานวิชาการ เป็นรายด้านจำแนกตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและ พยาบาลประจำการ.....	73
17	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่คาดหวังของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงาน วิชาการในบทบาทการเป็นผู้บริหารเป็นรายข้อ จำแนกตามการรายงานของ หัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ.....	74
18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่คาดหวังของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงาน วิชาการ ในบทบาทการเป็นผู้นิเทศเป็นรายข้อจำแนกตามการรายงานของ หัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ.....	77
19	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่คาดหวังของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงาน วิชาการในบทบาทการเป็นนักวิชาการเป็นรายข้อ จำแนกตามการรายงานของ หัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ.....	80

สารบัญญัตราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการเป็นรายด้าน จำแนกตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ.....	82
21	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการในบทบาทการเป็นผู้บริหารเป็นรายข้อ จำแนกตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ.....	83
22	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการในบทบาทการเป็นผู้นิเทศเป็นรายข้อ จำแนกตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ.....	86
23	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการในบทบาทการเป็นนักวิชาการเป็นรายข้อ จำแนกตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ.....	89
24	จำนวนและร้อยละของคำตอบจำแนกตามปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทการเป็นผู้บริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ.....	92
25	จำนวนและร้อยละของคำตอบจำแนกตามปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทการเป็นผู้นิเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ.....	94
26	จำนวนและร้อยละของคำตอบจำแนกตามปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทการเป็นนักวิชาการของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ.....	96